

satırları 1196 (1782) yılında yazdığını söylemesinden risâleyle ilâveler yaptığı anlaşılmaktadır (haz. Aytekin Yıldız, İstanbul 2014). **2. Risâle-i Ma'rifetü'n-nefs.** Önceki risâle ile aynı tarihte kaleme alınan bu risâlede insanlar "ehl-i dünyâ", "ehl-i ukbâ" ve "ehlüllah" şeklinde üç gruba ayrılmış, her grubun nefis mertebeleri ele alınmıştır (haz. Aytekin Yıldız, *Risâle-i Ma'rifetü'n-nefs: Nefs Bilgisi*, İstanbul 2014). **3. Risâle-i Mergûbe.** Müellifin 1192 (1778) yılında tamamladığını söylediği risâle mektup tarzında yazılmış kısa otobiyografisiyle başlar; ardından muhtelif nefis mertebelerinde bulunan sâliklerin istîğfarı ve havâtır konusu anlatılır. **4. Risâle-i Mahbûb.** Mehmed Sâdık'ın İstanbul'da bulunduğu sırada 1194'te (1780) yazdığı risâlede nefsin dört mertebesi şehir sembolü çerçevesinde nefis-i emmâre şehri, nefis-i levvâme şehri, nefis-i mülhime şehri ve nefis-i mutmainne şehri başlıkları altında incelenmiştir (haz. Yusuf Turan Günaydın, *Risâle-i Mahbub Nefsin Şehirleri*, İstanbul 2014). Sadık Yazar'ın Mehmed Sâdık Efendi hakkındaki geniş incelemesi *Terbiyenâme* ve *Ma'rifetü'n-nefs* neşirlerinin başında yer almaktadır (s. 13-127). Tasavvufî şiirler de yazan Sâdık Efendi'nin on yedi parça şiirini Sadık Yazar tesbit edip neşretmiştir (Mehmed Sadık Erzincânî, *Risâle-i Ma'rifetü'n-nefs*, Sâdık Yazar'ın girişi, s. 67-86).

BİBLİYOGRAFYA :

Mehmed Sâdık Erzincânî, *Risâle-i Ma'rifetü'n-nefs: Nefs Bilgisi* (haz. Aytekin Yıldız), İstanbul 2014, Sadık Yazar'ın "Muhammed Sâdık Efendi: Hayatı ve Eserleri" başlıklı yazısı, s. 13-127; Müştâk Baba, *Âsâr-ı Müştâk ve Esrâr-ı Uşşâk*, Süleymaniye Ktp., Hacı Mahmud Efendi, nr. 2421, vr. 190*; *Osmanlı Müellifleri*, I, 107; Hüseyin Vassâf, *Sefîne-i Evliyâ* (haz. Mehmet Akkuş – Ali Yılmaz), İstanbul 2006, II, 278; Halim Gül, "Muhammed Sadık Erzincani ve Tasavvuf Anlayışı" (yüksek lisans tezi, 1995), AÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü; Ramazan Muslu, "Üsküdar Alacaminare Tekkesi Şeyhi Muhammed Sâdık Efendi (1724-1794-95) ve İnsana Bakışı", *Üsküdar Sempozyumu IV: 3-5 Kasım 2006, Bildiriler* (ed. Coşkun Yılmaz), İstanbul 2007, II, 531.

SADIK YAZAR

MEHMET ŞEVKET EFENDİ

(ö. 1877 [?])

Osmanlı hattatı.

İstanbul'da doğdu. Ahmed Râkım Efendi'nin talebesi olduğu mushaflarında görülen ketebesinden anlaşılmaktadır ve bu şecere Mehmed Hâşim Efendi yoluyla Mustafa Râkım'a bağlanır. İki mushafı ve birkaç levhası dışında eserlerine rastlanmamıştır. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'nde bulunan her iki mushafı da "nis-

fû's-sülûs" kalemîyle istifli biçimde ve on üç satır tertibiyle yazılmıştır. Sülûs hattının daha ziyade XIII-XVI. yüzyıllar arasında muhakkak ve nesihle beraber mushaflarda münâvebeli olarak kullanıldığı görülür, fakat sülûs hattıyla yazılmış böyle mushafa nâdiren rastlanır. Sülûs yazı istiflerinde sıkça kullanılan hurûf-ı mühmele gibi tezyinî işaretlere her iki mushafın bütün satırlarında eksiksiz yer verilmiştir. Bunlardan Hırka-i Saâdet'te bulunan (nr. 7) 1288 (1871) tarihli mushafın müzehhibi belli değildir; Medine bölümünde (nr. 65) kayıtlı olanı ise 1292 (1875) tarihidir ve müzehhibi Hacı Ali Rızâ Efendi'dir. Bu mushaflarda harflerin tabii boydaki sülûs hattı kadar düzgün tertiplenebildiği söylenemez. Ancak mushafın 7000'e yakın satırının da bir levha veya kıta itinasıyla yazılabilmesi mümkün değildir.

Mehmed Şevket Efendi'nin ayrıca yazı taklidinde (bk. HAT) başarılı olduğu, Mekte Emîri Abdülmuttalib Efendi'nin Sultan Abdülaziz'e hediye edeceği Çemşir Hâfız Sâlih Efendi'ye ait mushafın hatalı bir sayfasını silip Çemşir'i taklit ederek tekrar yazmasından anlaşılmaktadır. Asit kullanılarak mühür hakketmekte de mahir

olduğu rivayet edilen Mehmed Şevket Efendi'nin "kayıt altına girmez" bir yaratılışa sahip bulunduğunu *Son Hattatlar*'da İbnülemin Mahmud Kemal nakletmektedir. Sanattaki mertebesi derecesinde tanınmayan Şevket Efendi 1294'te (1877) veya ertesi yıl vefat etmiştir, kabrinin yeri belli değildir.

BİBLİYOGRAFYA :

İbnülemin, *Son Hattatlar*, s. 405-406; Karatay, *Arapça Yazmalar*, I, 400; *İslâm Kültür Mirasında Hat San'atı* (haz. M. Uğur Derman), İstanbul 1992, s. 213; M. Uğur Derman, *Doksandokuz İstanbul Mushafı*, İstanbul 2010, s. 356-357.

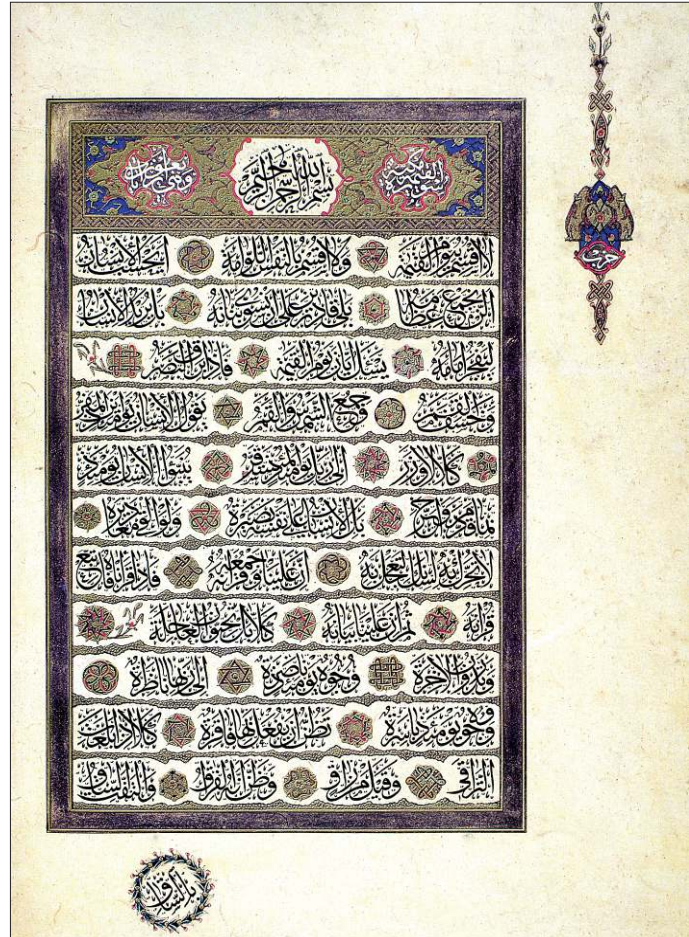
M. UĞUR DERMAN

MEHMET ŞEVKET VAHDETİ

(1833-1871)

Osmanlı hattatı.

İstanbul'da dünyaya geldi. "Vahdetî" mahlasıdır. Hâcegân-ı Dîvân-ı Hümâyûn'dan olan babası Hacı Nûri Efendi Tekfurdağı'nda (Tekirdağ) sancak beyi olarak bulunduğu sırada vefat edince on üç yaşında yetim kaldı. İstanbul'daki öğrenimi sırasında Sâlih Ferdi Efendi'den sülûs ve nesih

Mehmed Şevket Efendi'nin sülûs hattıyla bir mushaf sayfası (TSMK, Hırka-i Saâdet, nr. K. 7, vr. 244*)